

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců JUDr. Jaromíra Klepše a JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila ve věci

žalobkyně: **Z. Š.**
bytem X.

proti
žalované: **Česká advokátní komora**
sídlem Národní 16, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 20.9.2024 č. j. 10.04-000051/24-0002 a ze dne 20.9.2024, čj. 10.04-000052/24-0002

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se náhrady nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

1. Základ sporu.

1. Spor je o to, zda pro vyhovění žalobkynině žádosti o právní službu za úplatu ve smyslu § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, bylo nezbytné, aby doložila, že se bezúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

2. Žalobkyně se v uvedených dvou správních řízeních o žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu na žalovanou obrátila „společným průvodním dopisem“ k oběma věcem a v každé z nich v podrobně takto:
3. Ve věci sp.zn.: 10.04-000051/24 formulářovou žádostí ze dne 12.8.2024 doručenou žalované dne 14.8.2024 žalobkyně poptávala poskytnutí právní služby za úplatu ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze (MSPH) ze dne 28.5.2024, sp.zn. 11 A 22/2024. K formulářové žádosti o určení advokáta připojila přílohu k formuláři.
4. Ve věci sp.zn.: 10.04-000052/24 formulářovou žádostí ze dne 12.8.2024 doručenou žalované dne 14.8.2024 žalobkyně poptávala poskytnutí právní služby za úplatu ve věci dovolání proti usnesení Krajského soudu v Ostravě (KSOS) ze dne 19.4.2024, sp.zn. 71Co 95/2024. K formulářové žádosti o určení advokáta připojila Přílohu k formuláři.
5. Příloha k formuláři **v obou věcech** obsahovala výslovné sdělení žalobkyně, že jména dvou advokátů, kteří odmítli právní službu poskytnout neuvádí, jelikož takovou povinnost nemá, protože to nemá oporu v § 18 odst. 2 a 18c odst. 3 zákona o advokacii.
6. Žalovaná o žádosti rozhodla nyní napadenými rozhodnutími tak, že žalobkyni advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu neurčila. V odůvodnění uvedla, že žalobkyně v žádosti neuvedla jména alespoň dvou oslovených advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu, čímž neosvědčila nemožnost zajistit si právní službu jinak dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Bylo přitom její povinností oslovení dvou advokátů doložit ve smyslu § 18c odst. 3 zákona o advokacii.

2. Průběh soudního řízení.

7. Žalobkyně v žalobě včetně jejího doplnění ze dne 25.11.2024 předně namítala nepřezkoumatelnost obou napadených rozhodnutí, neboť v odůvodnění nebylo uvedeno proč žalovaná postupuje po datu 31.12.2023 v analogických věcech odlišně.
1. Žalobkyně v žalobě poukázala na skutečnost, že v podání ze dne 12.8.2024 výslovně uvedla. „*Jména dvou advokátů, kteří mi odmítli poskytnout požadovanou právní službu, neuvádím,*“ byť na tom žalovaná svých rozhodnutích vydaných po 1.1.2024 opakovaně trvá s tím, že tento závěr potvrdil Městský soud v Praze v rozsudku 15 A 73/2021-31 a v rozsudku 17 A 93/2022-42. S odkazem na tyto rozsudky žalobkyně nesouhlasí, neboť se týkají poskytování bezplatné nikoliv úplatné právní služby.
2. Jelikož žalovaná v napadených rozhodnutích nezaujala k argumentaci žalobkyně uvedenou v Přílohách žádné stanovisko s ohledem na novelu zákona o advokacii účinnou od 1.1.2024, potvrdila tak, že si je vědoma, že ve výroku neurčila advokáta za úplatu, když současně uvedla § 18c zákona o advokacii, který se týká bezplatné právní služby. Výrok obou rozhodnutí je tak vnitřně rozporný.
3. Žalobkyně v doplnění připomněla, že ani po 31.12.2023 kdy „*nabyl účinnosti nálezný Ústavního soudu pod sp.zn. Pl. Ús 44/21 se nezměnila ust. § 18 odst. 2 a § 18 c odst. 3 zákona o advokacii*“ tudíž požadavek Komory uvést jména advokátů, kteří odmítli právní službu ve věci poskytnout a tuto skutečnost doložit, jak požadovala Komora nemá oporu v zákoně. K tomu žalobkyně v žalobě odkázala na judikaturu správních soudů ohledně jednotnosti rozhodování se stejných případech.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

4. Žalobkyně v doplnění uvedla, že je toho názoru, že novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 se neprojevila v ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii a neprojevila se ani v § 18c odst. 3 zákona o advokacii, kteréžto se dle jejího názoru týkají pouze bezplatné právní služby. Městský soud dle žalobkyně nezohlednil, že novela zákona o advokacii nerespektuje bod 52 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Tato novela zákona o advokacii nemá ani spojitost se zákonem č. 349/2023 Sb., je pouze přílepkiem tohoto zákona, v důsledku čehož není podle žalobkyně souladná s nálezem sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Podle žalobkyně žalovaná neuvedla, že její závěr v napadených rozhodnutích je v souladu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Žalobkyně má za to, že nebyla dosud vyřešena otázka, zda se novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 měla projevit v ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii za účelem vytvoření právního rámce určení pro majetné žadatele, dala proto soudu podnět, aby zvážil předložení této věci Ústavnímu soudu. Novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 (ani náleze Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21) se nedotkla znění ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii, pročť ten, kdo právní službu poptává, si má přednostně advokáta zvolit. Pokud si jej zvolit nemůže, má se obrátit na soud se žádostí o ustanovení advokáta; teprve v situaci, kdy s touto žádostí úspěšný není, se může na žalovanou obrátit s žádostí o určení advokáta.
5. Žalobkyně vytýkala, že nový formulář žádosti za úplatu nemá oporu v § 18 odst. 2 a v § 18c odst. 3 ve spojení s § 18c odst. 2 zákona o advokacii ve znění od 1.1.2024, v nichž se nové rozlišení na poskytnutí právní služby „bezplatně“ a „za úplatu“ neprojevalo, nelze proto dospět k závěru, že žalobkyně nesplnila podmínky § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
6. Neexistenci zákonného podkladu tak má potvrzovat nový formulář, který se nazývá „Žádost o právní službu za úplatu pro fyzickou osobu“, který dle názoru žalobkyně nemá oporu v zákoně o advokacii, protože se v ustanovení § 18c zákona o advokacii nikde nevyskytuje slovní spojení „za úplatu“ nebo možnost určení advokáta za úplatu ze strany žalované zrušit.
7. Ve své žalobě také žádá soud, aby předložil „věc“ (myšlena je pravděpodobně zákonná úprava v zákoně o advokacii) Ústavnímu soudu ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy.
8. Žalovaná ve vyjádření k žalobě navrhovala, aby soud žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. Žalobkyně v této žalobě tvrdí, že se neobracela na dva advokáty se žádostí o poskytnutí právní služby, protože to není již její právní povinností. Žalovaná zdůraznila, že navíc nestačí samotné (osvědčené) obrácení se na advokáty se žádostí o poskytnutí té právní služby, v níž následně žádala žalovanou o určení advokáta, ale je nutné také vyjádření (byť neformální) oslovených advokátů, že poptávanou právní službu odmítají poskytnout. Žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby podala žalobkyně žalované v létě roku 2024, tj. již za účinnosti zákona č. 349/2023 Sb., který se týká i novely Zákona o advokacii (část Osmnáctá, články XXX a XXXI), a který nabyl účinnosti dnem 1.1.2024 (zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů). Tato novela mimo jiné přinesla nově znění ust. § 23 odst. 5 (které je ovšem nutno číst ve vztahu k ust. § 18c odst. 3 ZA):
9. Zákonodárce ovšem ani novelou provedenou zákonem č. 349/2023 Sb. nezměnil (a dlužno dodat, že ani Nález Ústavního soudu ve věci sp.zn. Pl.ÚS 44/21 se nedotkl) znění ust. § 18 odst. 2 ZA. Platí proto dosud, že ten, kdo právní službu poptává, si má advokáta zvolit. Má-li žadatel za to, že si nemůže dovolit advokáta zvolit, má se obrátit na příslušný soud se žádostí o ustanovení advokáta (to neplatí pro řízení o ústavní stížnosti a pro správní řízení, resp. pro

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

řízení před orgány veřejné správy, ve smyslu ust. § 23 odst. 3 ZA ve spojení s ust. § 18c odst. 3 ZA) Není-li žadatel úspěšný se žádostí o ustanovení zástupce pro řízení, může se obrátit na žalovanou se žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní služby, přičemž zákon o advokacii od 1.1.2024 rozlišuje určení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně a za úplatu.

10. Žalovaná ve vyjádření zdůraznila zásadní změnu v institutu určování advokátů, tj. že ust. § 23 ZA nyní obsahuje i odstavec pátý, který zní: *Byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hradí jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.* Zde je nutno zdůraznit obrat „za úplatu“.
11. Žalobkyně žádala určit advokáta za úplatu. Neuplatní se proto ust. § 18c odst. 3 ZA, které zní: *Nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.*
12. Vzhledem k žádosti žalobkyně o určení advokáta za úplatu se nemohlo v posuzovaném případě jednat o „poskytnutí právní služby na náklady státu“, protože při určení advokáta žadateli za úplatu, hradí odměnu určenému advokátovi klient (zde by to byla žalobkyně). V tom případě ovšem bylo povinností žalobkyně nejen označit alespoň dva advokáty, na které se obrátila se žádostí o poskytnutí poptávané právní služby, ale také by muselo jít o případ, kdy žalobkyně osvědčí, že se na jmenované advokáty obrátila s poptávkou konkrétní právní služby, že jí tito advokáti poptávanou konkrétní právní službu odmítli poskytnout, a navíc pro proces posouzení podané žádosti o určení advokáta by také žalobkyně musela prokázat, že byla takto oslovenými advokáty odmítnuta. Tuto zákonnou podmínku žalobkyně žádostí nesplnila, a tedy neosvědčila dle ust. § 18 odst. 2 ZA to, že by si nemohla zajistit poskytnutí právních služeb jinak (institut ustanovení zástupce pro řízení o ústavní stížnosti se sice neuplatní, ale stále si mohla a měla žalobkyně advokáta k takové právní službě zvolit – a na tuto možnost zcela rezignovala.

3. Jednání

13. Soud nařídil jednání na 30.6.2026. Žalobkyně se z účasti na jednání omluvila podáním založeným na čl. 34 soudního spisu. Soud o omluvě žalobkyně žalovanou zpravil podáním doručeným 29.4.2026. Žalovaná v reakci na zprávu soudu se z jednání rovněž omluvila podáním doručeným soudu tétož dne.
14. Soud neprovedl důkazy navrhované žalobkyní: napadenými rozhodnutími, žádostmi žalobkyně o právní službu ze dne 12.8.2024 včetně Příloh. Jedná o součásti předloženého správního spisu, kterým se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS), jelikož ze správního spisu soud při rozhodování vždy vychází. Žádné další důkazy žalobkyně k provedení nenavrhla.

4. Posouzení věci Městským soudem v Praze

15. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

přihlížet z úřední povinnosti, a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

16. Ze spisu žalované soud zjistil následující rozhodné skutečnosti.
17. Žalobkyně u žalované podala žádosti dne 12.8.2024 ve věcech dvou správních řízeních o žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu na žalovanou obrátila „společným průvodním dopisem“ k oběma věcem.
18. Ve věci sp.zn.: 10.04-000051/24 formulářovou žádostí ze dne 12.8.2024 doručenou žalované dne 14.8.2024 žalobkyně poptávala poskytnutí právní služby za úplatu ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze (MSPH) ze dne 28.5.2024, sp.zn. 11 A 22/2024. K formulářové žádosti o určení advokáta připojila přílohu k formuláři.
19. Ve věci sp.zn.: 10.04-000052/24 formulářovou žádostí ze dne 12.8.2024 doručenou žalované dne 14.8.2024 žalobkyně poptávala poskytnutí právní služby za úplatu ve věci dovolání proti usnesení Krajského soudu v Ostravě (KSOS) ze dne 19.4.2024, sp.zn. 71Co 95/2024. K formulářové žádosti o určení advokáta připojila Přílohu k formuláři.
20. Příloha k formuláři přílohu k formuláři v obou věcech obsahovala výslovné sdělení žalobkyně, že jména dvou advokátů, kteří odmítli právní službu poskytnout neuvádí, jelikož takovou povinnost nemá, protože to nemá oporu v § 18 odst. 2 a 18c odst. 3 zákona o advokacii.
21. Žalobkyně v Příloze k formuláři (pro obě věci shodného znění) připomněla, že ani po 31.12.2023 kdy „*nabyl účinnosti náleze Ústavního soudu pod sp.zn. Pl. Ús 44/21 se nezměnila ust. § 18 odst. 2 a § 18 c odst. 3 zákona o advokacii*“ proto požadavek žalované uvést jména advokátů, kteří odmítli právní službu ve věci poskytnout a tuto skutečnost doložit, nemá oporu v zákoně. K tomu žalobkyně v žalobě odkázala na judikaturu správních soudů ohledně jednotnosti rozhodování se stejných případech.
22. Žalovaná vydala rozhodnutí napadené touto žalobou obě ze dne 20.9.2024, (dále jen „*napadené rozhodnutí*“), kterým rozhodla se shodným odůvodněním tak, že se žalobkyni advokát k poskytnutí právní služby za úplatu podle ustanovení § 18c zákona o advokacii, neurčuje, a to z důvodu, že žadatelka nesplnila podmínky ust. § 18 odst. 2 zákona o advokacii, s nimiž by zákon spojoval vznik práva na určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu a neprokázala, že byla neúspěšná s oslovením alespoň dvou advokátů, u kterých měla poptávat žádanou právní službu, a že ti ji odmítli takovou právní službu poskytnout (ve smyslu ust. § 18c odst. 3 zákona o advokacii). Rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 22.3.2024.
23. Soud dále přistoupil k vypořádání žalobních námitek.
24. Žalobkyně ke své žádosti uvedla, že ani nemíní doložit, že požádala dva konkrétní advokáty o poskytnutí právního zastoupení. Tím ovšem žalobkyně neprokázala, že si požadovanou právní službu nemohla zajistit jinak oslovením alespoň dvou advokátů, nebyla naplněna výchozí podmínka dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii, tj. žalobkyně neprokázala, že si nemůže zajistit poskytnutí právní služby jinak.
25. Podle ustanovení § 18 odst. 2 písm. b) zákona o advokacii má ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

poskytnutí právních služeb jinak, právo, aby mu žalovaná na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí právní služby.

26. Podle ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii je žadatel povinen v žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů, nejde-li o advokáta určeného k poskytnutí právní služby bezplatně a spočívá-li právní služba v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem.
27. Podle ustanovení § 23 odst. 5 zákona o advokacii hradí odměnu advokáta klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak, za předpokladu, že byl advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu.
28. Podle ustanovení § 77 odst. 1 věty druhé správního řádu je nicotné rozhodnutí, k jehož vydání nebyl správní orgán vůbec věcně příslušný; to neplatí, pokud je vydal správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu, a rozhodnutí, které trpí vadami, jež je činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným, anebo jinými vadami, pro něž je nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu.
29. Smyslem určení advokáta pro právní službu podle ustanovení § 18c zákona o advokacii je snaha naplnit ústavní požadavek stanovený v ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. V něm se stanoví, že každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Možností, jak se vyrovnat s faktickou nerovností stran sporu před soudem, je pak i určení advokáta pro právní službu podle ustanovení § 18c zákona o advokacii. Zákon o advokacii tudíž umožňuje za určitých podmínek žadatelům, kteří ještě advokátem nejsou zastoupeni, jím advokáta k poskytnutí právní služby určit.
30. Do vydání nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. ledna 2023 platilo, že žalovaná určuje advokáty pouze „těm, jejichž odůvodněné příjmové a majetkové poměry to vyžadují“. Tuto úpravu ovšem ÚS shledal jako protiústavní a zrušil. *Omezil-li zákonodárce právo žadatele obrátit se na Českou advokátní komoru se žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní služby pouze na případy odůvodněné příjmovými či majetkovými poměry, porušil právo na přístup k soudu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na právní pomoc zaručené v čl. 37 odst. 2 Listiny* (analytická věta nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. ledna 2023).
31. Zákon o advokacii proto po novele, která je účinná od 1. ledna 2024, umožňuje určit advokáta i osobě, jejíž majetkové poměry určení advokáta nevyžadují, avšak za danou mimosmluvní nebo smluvní úplatou. K této úvaze se dá dojít systematickým výkladem ustanovení zákona o advokacii.
32. Žalobkyně se tak mylí, pokud tvrdí, že ustanovení § 18c zákona o advokacii se vztahuje pouze na bezúplatné určení advokáta. Žalobkyně vůbec nebere v potaz ustanovení § 23 odst. 5 zákona o advokacii, na který právě poukazuje žalovaný. Z něj lze vyčíst, že ustanovení § 18c zákona o advokacii je možné použít také na situace, kdy žalovaný určil advokáta za úplatu. Je chybný názor žalobkyně, že úprava určení advokáta za úplatu vůbec neexistuje a že žalovaná neměla zákonný podklad k tomu vydat napadená rozhodnutí.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

33. Jak uvádí NSS ve svých rozsudcích č.j. 8 As 138/2021-30 ze dne 28. července 2021 nebo č.j. 7 As 217/2023-28 ze dne 29. února 2024, *[ž]adatel o určení advokáta pro poskytnutí právní služby musí splnit několik kumulativních podmínek podle zákona o advokacii. (nesplnění podmínek pro ustanovení soudem, nemožnost si zajistit zastoupení jinak, doložení odmítnutí poskytnutí právních služeb alespoň dvěma advokáty, včasnost, nezastupování jiným advokátem nebo v zákoně uvedenou osobou, absence zneužití nebo zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva, doložení příjmových a majetkových poměrů u žádosti o bezplatnou službu). nesplnění každé z těchto podmínek pro určení advokáta postačí samo o sobě k tomu, aby žalovaná advokáta konkrétnímu žadateli rozhodnutím neurčila.*
34. NSS dále v bodě 19 svého rozsudku č.j. 8 As 22/2024-57 ze dne 27. června 2024 konstatoval že, nálezem Pl. ÚS 44/21 došlo k narovnání podmínek pro žadatele o určení advokáta, tedy těch, kteří o to žádají z důvodu nedostatečného příjmového a majetkového zázemí, s žadateli z jiných, ale neméně významných důvodů (právě pro objektivní nemožnost zajistit si právní služby jinak). Pro žadatele z obou „skupin“ přitom platí stejná sada kumulativních podmínek. Zákon o advokacii jinými slovy nestanoví, že by se na žádost o určení advokáta za úplatu některá z podmínek (vyjma doložení příjmových a majetkových poměrů) neuplatnila.
35. Společný důvod, pro který žalovaná nevyhověla oběma žádostem žalobkyně, je skutečnost, že žalobkyně nesplnila podmínku, kterou vyžaduje ustanovení § 18 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
36. Zákon o advokacii pro určení advokáta k poskytnutí právní služby vyžaduje kumulativní splnění v něm obsažených podmínek. K zamítnutí žádosti postačí, pokud žadatel o určení advokáta nesplní i jen jednu z nich (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2023, č. j. 3 As 9/2022–29, ze dne 29. 2. 2024, č. j. 7 As 217/2022–29, a ze dne 10. 4. 2024, č. j. 7 As 195/202023–44
37. V první řadě zásadní podmínky vyplývají z ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Podle tohoto ustanovení tedy ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí
- a) právní porady podle § 18a nebo
 - b) právní služby podle § 18c.
38. Na žádost je nutno aplikovat další podmínky vyplývající z ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii, podle něhož platí, že „*nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.*“
39. Z tohoto citovaného ustanovení zákona o advokacii vyplývá, že žadatel je povinen doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů tehdy, kdy se domáhá určení advokáta jinak, než na náklady státu v případech uvedených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii. O které případy konkrétně jde, vyplývá poté z ustanovení § 23 odst. 3 zákona o advokacii.
40. Soud uvedené tedy shrnuje tak, že žadatelé od 1. 1. 2024 podle ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii nejsou k určení advokáta pro poskytnutí právní služby nijak omezeni na nepříznivé majetkové poměry (a jejich prokázání). Ustanovení § 18c ve spojení s § 18 odst.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

2 je tedy implicitním základem jak pro úplatnou, tak pro bezúplatně poskytovanou právní pomoc. Mohou totiž žádat o bezplatné určení advokáta, kdy náklady na odměnu advokáta žadatel nehradí a v případech stanovených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii ji hradí stát. Kromě toho ve všech případech mohou žádat o určení advokáta za úplatu, kterou však žadatelé hradí z vlastních prostředků (viz citované ustanovení § 23 odst. 5 zákona o advokacii). Ustanovení § 18c i § 23 odst. 5 zákona o advokacii tedy v kontextu nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 nepochybně ob stojí, neboť nijak neomezují přístup k soudu ani přístup k právní pomoci.

41. Systematickým výkladem ustanovení § 18 odst. 2, ustanovení § 18c odst. 1 a ustanovení § 23 odst. 5 zákona o advokacii v platném znění, tedy vyplývá, že zákon o advokacii v ustanovení § 18c souhrnně upravuje obě možnosti určení advokáta – úplatnou i bezúplatnou. K úplatnému určení advokáta pak § 23 odst. 5 zákona o advokacii stanovuje, jakým způsobem se bude úplata určenému advokátu hradit v případě bezplatného či úplatného určení. Soud proto není toho názoru, že by současná úprava v zákoně o advokacii odporovala nálezu ÚS sp. zn. Pl. ÚS 44/21.
42. Ze správních spisů poté vyplývá, že v obou případech žalobkyně žalované nikterak nedoložila, že se ve smyslu ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii se ještě před žádostí, kterou adresovala žalované, pokusila oslovit samostatně alespoň dva advokáty za účelem zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Soud se tedy ztotožnil se žalovanou, že žalobkyně neprokázala naplnění této podmínky.
43. Žalobkyně poté v žalobě namítá, že tento požadavek nemá oporu v zákoně o advokacii a svou argumentaci postavila na tom, že se tato podmínka při určení advokáta za úplatu nepoužije.
44. V rozsudku sp. zn. 18 A 17/2024 zdejší předně soud vyložil, že *zákonodárce implicitně vztáhl podmínku i pro možnost určit advokáta k poskytnutí úplatné právní služby*. Tento výklad není vadný z ústavního ani zákonného hlediska, protože z vyložených důvodů má oporu v zákoně o advokacii (soud žalobkyni žádnou podmínku *praeter legem* neklade). Soud proto neshledal důvod postupovat podle ustanovení čl. 95 odst. 2 Ústavy, protože zákonná úprava podle jeho názoru není protiústavní (ke stejnému názoru došel zdejší soud ve věci vedené pod sp. zn. 11 A 47/2025).
45. Žalobkyně namítá, že si žalovaná nastavila podmínky pro určení advokáta za úplatu bez výslovné zákonné úpravy. Zároveň poukazuje na to, že žalovaná již od samotného počátku s možností určovat advokáta za úplatu nesouhlasila (bod 19 a 20 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21). Zároveň také tvrdí, že formulář „Žádost o právní službu za úplatu pro fyzickou osobu“, který je přílohou č. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 120/2018 Sb., nemá žádnou oporu v zákoně o advokacii, protože obsahuje údaje, které obsahuje ustanovení § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii, ve kterých se však nikde nevyskytuje kolokace „za úplatu“ ani možnost žalované určení advokáta za úplatu zrušit.
46. Soud se obecně neztotožňuje s tvrzením žalobkyně, že absentuje zákonný podklad pro nastavení podmínek pro určení advokáta za úplatu. Soud se již touto otázkou zabýval výše (bod 33 a násl. rozsudku). Ke stejnému názoru došel i NSS, který ve své judikatuře píše, že *v daném případě existuje zákonný podklad pro vydání napadeného rozhodnutí. Je jím shora citovaná právní úprava obsažená v zákoně o advokacii, podle které žalovaná rozhodla o žádosti o určení advokáta*. (bod 46 rozsudku NSS č. j. 3 As 18/2025-52, bod 47 rozsudku NSS č. j. 3

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

As 1/2025-58).

47. Ze stejného důvodu nelze přisvědčit žalobkyni ani v tom, že by příloha č. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 120/2018 Sb. neměla žádnou oporu v zákoně o advokacii. Zákonným podkladem pro tuto přílohu je ustanovení § 18c odst. 4 zákona o advokacii.
48. Podle ustanovení § 18c odst. 4 zákona o advokacii „[k] žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně musí žadatel přiložit doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele v případě žádosti o poskytnutí právní služby bezplatně, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komoře sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou“ (podtržení doplněno soudem).
49. Z ustanovení § 1 odst. 4 vyhlášky se přitom podává, že „[ž]ádost o poskytnutí právní služby za úplatu pro fyzickou osobu z jiných důvodů, než jsou příjmové a majetkové poměry této fyzické osoby, a žádost o poskytnutí právní služby za úplatu pro právnickou osobu z jiných důvodů, než jsou příjmové a majetkové poměry této právnické osoby, podle § 18c odst. 4 věty druhé a § 23 odst. 5 zákona o advokacii se podávají na formulářích, jejichž vzory jsou uvedeny v přílohách č. 5 a 6 k této vyhlášce.“
50. Soud s ohledem na výše citované ustanovení § 18c odst. 4 zákona o advokacii nemůže souhlasit s žalobkyní, že toto ustanovení neposkytuje zákonný základ pro stanovení obsahu žádosti o placené právní služby. Zmocnění v druhé větě § 18c odst. 4 zákona o advokacii k vydání vyhlášky ke stanovení podrobností náležitostí žádosti a způsobu prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele v případě žádosti o poskytnutí právní služby bezplatně se skutečně týká toliko žádostí o bezplatné poskytování právních služeb. Tato část ustanovení § 18c odst. 4 zákona o advokacii současně obsahuje rovněž zmocnění ke stanovení vyhláškou rozsahu těch údajů, které je žadatel povinen žalované obecně sdělit bez bližší specifikace typu žádosti; tedy nerozlišuje mezi žádostí o placenou či bezplatnou právní službu. V tomto ohledu má tedy příloha č. 5 vyhlášky oporu v ustanovení § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 2 a 3 zákona o advokacii, neboť ustanovení § 18c odst. 4 věta druhá umožňuje Ministerstvu spravedlnosti vyhláškou stanovit rozsah údajů vyžadovaných i v žádostech o placenou právní službu.
51. Pokud se v daném ustanovení nikde výslovně nevyskytuje kolokace „za úplatu“ nebo výslovně neuvádí možnost zrušit určení i pro úplatnou variantu, neznamená to, že se na žádost o určení advokáta za úplatu dané ustanovení nepoužije. K tomuto lze dojít systematickým výkladem zákona o advokacii (viz výše v rozsudku).
52. Skutečnost, že žalovaná s možností určit advokáta za úplatu *a priori* nesouhlasila, neznamená, že by byla nezákonná (nebo nicotná) určení advokáta za úplatu podle ustanovení § 18c odst. 3 a ustanovení § 23 odst. 5 zákona o advokacii. Žalovaná se podřídila vůli zákonodárce a již možnost určit advokáta za úplatu podle stanovených podmínek umožňuje, i když s ní nemusí souhlasit *de lege ferenda*.
53. Soud rovněž nepřisvědčil žalobkyni, že by žalovaná rozhodnutí byla nezákonná pro nedostatek určitosti výroku obou rozhodnutí V obou rozhodnutích je specifikováno, o které žádosti bylo rozhodováno označením čísla jednacího, pod kterým ta která žádost byla vedena.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

5. Závěr a náklady řízení

54. Žalobkyně požádala žalovanou o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu podle § 18c zákona o advokacii. Jelikož se proto nejednalo o případ hrazení odměny advokáta státem ve smyslu § 23 odst. 3 zákona o advokacii, žalobkyně byla povinna dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii doložit, že se bezúspěšně pokoušela oslovit alespoň dva advokáty. To žalobkyně nesplnila, proto nevyhověla podmínkám pro určení advokáta k právní službě za úplatu. S dalšími dílčími námitkami se soud neztotožnil.
55. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
56. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a žalované nevznikly žádné náklady nad rámec její obvyklé úřední činnosti, proto jí soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Soud přiznané osvobození od soudních poplatků kdykoliv za řízení odejme, a to i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

Praha 30. dubna 2026

JUDr. Ing. Viera Horčicová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.